



DATUM	8-1-2021
AAN	Gedeputeerde Van Essen, statenleden Koelewijn en Van Ulzen
VAN	Ineke Schartman/SRO
DOORKIESNUMMER	06 2112 4619
ONDERWERP	Woningbouw als Koersdossier: Overzicht belangrijkste processen op gebied van verstedelijking

Inleiding

Het presidium van PS is op zoek naar een werkwijze om PS beter in stelling te brengen, o.a. op een aantal belangrijke dossiers. Woningbouw is een van deze dossiers. Op 9 december jl. heeft hierover een overleg plaatsgevonden. Daarin is gevraagd om een overzicht van de belangrijkste processen m.b.t. verstedelijking. Deze notitie komt daar aan tegemoet.

Het dossier 'woningbouw' heeft nauwe relaties met andere beleidsthema's: met name met bereikbaarheid/mobiliteit en economie/werkgelegenheid en leefbaarheid/gezonde leefomgeving. Allereerst ga ik in op de meer integralere processen ('ruimtelijk spoor').

De provinciale Omgevingsvisie (beoogde vaststelling door PS op 10 maart 2021) is het overkoepelende document voor het provinciale beleid t.a.v. de fysieke leefomgeving. Dit is onze leidraad voor al ons beleid en handelen. Daarin worden ook de belangrijkste relaties gelegd en keuzes gemaakt tussen de verschillende opgaven. De Omgevingsvisie is tot stand gekomen via een uitgebreid proces, en veel andere processen hebben daarvoor input geleverd. De Omgevingsvisie bevat een thematische (H 4) en een gebiedsgerichte (regionale) uitwerking (H 5). In de thematische uitwerking voor Wonen staan o.a. de basis principes voor verstedelijking, conform het Afwegingskader voor Uitbreidingslocaties zoals Provinciale Staten dat in 29 januari 2020 heeft vastgesteld als bouwsteen voort de Omgevingsvisie. In de gebiedsgerichte uitwerking worden de thema's onderling weer samengebracht. Gezien het abstractieniveau van de visie blijven ook deze gebiedsvisies op hoofdlijnen, en werken we met de regio's in veel gevallen nog aan een verdere uitwerking. Dit past in de werkwijze: het in de Omgevingsvisie beschreven beleid wordt via programma's verder uitgewerkt. Er bestaan veel soorten programma's. In dit kader is het relevant om een onderscheid te maken tussen gebiedsuitwerkingen en thematische uitwerkingen.

De gebiedsuitwerkingen worden meestal niet door de provincie alleen, maar samen met partners opgepakt. De wijze waarop wordt samengewerkt, en de rol van de provincie daarin verschilt.

Rijk, provincie Gelderland en gemeenten werken aan een integrale Verstedelijkingsstrategie voor de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley. Deze strategie gaat inhoudelijk over de samenhangende opgave voor wonen, economie, bereikbaarheid en de leefomgeving in relatie met de energietransitie en klimaatadaptatie, en richt zich op de periode 2020-2040. Provincie Utrecht is inhoudelijk betrokken o.a. via de Foodvalley gemeenten Renswoude, Rhenen en Veenendaal. Provinciale Staten worden in de loop van 2021 betrokken bij de totstandkoming van deze verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

In de Regio Amersfoort wordt gewerkt aan het Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort 2030-2040. Regio en provincie zijn hiervoor samen opdrachtgever. In de Omgevingsvisie wordt verwezen naar het Ontwikkelbeeld als verdere gebiedsuitwerking voor de Regio Amersfoort. Aan PS worden de resultaten ter besluitvorming voorgelegd (Fase 1: januari 2021; Fase 2: streven is voor zomerreces 2021).

Voor de 'Metropoolregio Utrecht' is binnen het gezamenlijke programma Uned door Rijk, provincie Utrecht en U16-gemeenten het rapport "Utrecht Nabij, Ontwikkelperspectief verstedelijking en bereikbaarheid Metropoolregio Utrecht 2040, met een doorkijk naar 2050" opgesteld. Het rapport is vastgesteld in het BO MIRT-overleg najaar 2020. Hiermee zijn Rijk, provincie en U16-gemeenten het op hoofdlijnen eens over de toekomstige ontwikkeling van de regio en de keuzes die hiervoor gemaakt moeten worden. Het rapport is met Statenbrief ter kennis gebracht aan PS (zie Omgevingsvisie 16 december 2020). De relevante uitkomsten van Utrecht Nabij zijn verwerkt in de Omgevingsvisie en worden op die manier aan PS voorgelegd. Utrecht Nabij is het resultaat van het MIRT onderzoek in het programma UNed, waarvoor Provinciale Staten in 2019 de uitgangspunten en afwegingskader hebben vastgesteld. De keuzes in Utrecht Nabij sluiten aan bij de door Provinciale kaders in het Koersdocument voor de Omgevingsvisie, het door Provinciale Staten vastgestelde Afwegingskader Uitbreidingslocaties en vanzelfsprekend de uitgangspunten voor het MIRT-onderzoek. De keuzes van Utrecht Nabij worden via de Omgevingsvisie verankerd in het omgevingsbeleid van de provincie.

Binnen Uned wordt wederom door Rijk, provincie en U16-gemeenten gezamenlijk het ontwikkelperspectief verder uitgewerkt in gebiedsuitwerkingen en mobiliteitsstrategie.

Parallel hieraan stellen de U16-gemeenten samen een Ruimtelijk Economisch Perspectief en Programma (REP) op. Het REP bestaat uit verschillende onderdelen. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van een Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP). Voorts wil men aan de slag met de laatste fase van het REP: het maken van integrale programmeringsafspraken. Ten behoeve van de samenhang en samenwerking neemt de provincie zowel bestuurlijk als ambtelijk deel aan overleggen in het kader van REP ('adviseur'). Het REP wordt niet door de provincie vastgesteld.

Het in de Omgevingsvisie beschreven beleid op het thema woningbouw wordt uitgewerkt via de regionale programmering wonen en werken. Hierbij worden tevens de gezamenlijke gebiedsuitwerkingen betrokken.

De regionale programmering van wonen en werken.

Deze methodiek is opgenomen in de Omgevingsvisie en verordening. Het betreft een cyclisch proces, dat start met een provinciaal kader, dat de kwantitatieve bandbreedtes en kwalitatieve aspecten bevat. Het kader voor de eerste cyclus is in @@ door Provinciale Staten vastgesteld. Vervolgens maken gemeenten en provincie op regionaal niveau (in U16, regio Amersfoort en regio Foodvalley) afspraken over welke woningbouwlocaties (en bedrijventerreinen) wanneer en op welke wijze worden ontwikkeld. Hierin worden tevens afspraken gemaakt over diverse kwalitatieve aspecten en betaalbaarheid. De essentie van de regionale afspraken uit de programma's worden opgenomen in het door GS vast te stellen provinciale programma wonen en werken. Hierin worden ook alle uitbreidingslocaties opgenomen en (conform de Omgevingsverordening) ruimtelijk mogelijk gemaakt. De uitvoering van de programma's wordt gemonitord en geëvalueerd. Mede op basis daarvan vindt jaarlijkse actualisatie plaats van zowel het provinciaal kader als de drie programma's.

Provinciale Staten stellen jaarlijks het (geactualiseerde) Kader voor de regionale programmering vast. Op deze manier kunnen zij jaarlijks sturing geven aan de woningbouwopgave.

Bij het opstellen van de regionale programma's zijn voor zowel gemeenten als provincie de vastgestelde kaders/visies leidend. Voor de provincie zijn dat in ieder geval de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening, voor zover het gaat om de voorwaarden die aan locatieontwikkeling moeten worden gesteld, en eventueel later vastgestelde visies. Zo kunnen bijvoorbeeld de keuzes die worden gemaakt in het Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort 2030-2040 na vaststelling door Provinciale Staten worden geconcretiseerd in de actualisatie van het regionale programma wonen en werken. Ook de Omgevingsverordening wordt waar regelmatig (in beginsel jaarlijks) geëvalueerd.

Het programma Versnelling woningbouw 2021-2024.

Via het programma Versnelling woningbouw faciliteren we gemeenten en marktpartijen om de woningbouw sneller tot uitvoering te krijgen. Het geeft de mogelijkheid om partijen op verschillende manieren te ondersteunen, in de vorm van kennis, capaciteit of financieel. Het provinciaal programma wonen en werken is leidraad op welke projecten vanuit het programma versnelling woningbouw wordt ingezet.

De Rijksoverheid kiest ervoor om voor de aanpak van urgente maatschappelijke opgaven 'deals' te sluiten. In dit verband worden er 2 toegelicht

De Woondeal regio Utrecht is gesloten door de U16 gemeenten, de provincie en het Rijk. Hiermee wordt een langjarig partnerschap aangegaan om de benoemde opgaven aan te pakken. De opgaven zijn het versnellen van bestaande woningbouwlocaties, het functioneren van de woningmarkt, vitale wijken en het faciliteren van de groei. Aan de Woondeal zelf zijn geen financiële middelen verbonden, wel hebben woondealregio's prioriteit bij de verdeling van andere rijksbudgetten. Thans vindt overleg plaats over het aansluiten van de regio Amersfoort bij deze woondeal. De uitvoering van de provinciale taken, rollen en verantwoordelijkheden binnen deze woondeal vinden plaats binnen de door Provinciale Staten vastgestelde of vast te stellen kaders. De woondeal Regio Utrecht is met Statenbrief ter informatie geagendeerd.

Regio Deal Vitale wijken aanpak

Met de zogenaamde Regio Deals wil het Rijk de eigen kracht van een gebied benutten en deze in partnerschap helpen versterken. De Regio Deal Vitale Wijken aanpak gaat over het verbeteren van de brede welvaart van de wijken Overvecht in Utrecht, Batau in Nieuwegein en Vollenhove in Zeist. De drie gemeenten zijn in de lead, voorts zijn verschillende ministeries en de provincie betrokken. Provinciale Staten heeft op 15 juli jl. ingestemd met deze aanpak en € 8 mln ter beschikking gesteld voor medefinanciering.